

Blogiteksti VakaTuki -hankkeelle

Varhaiskasvatustalakeia (540/2018) tarkennettiin (1183/2021) lapsen tuen toteuttamisen osalta 1.8.2022. Käyttöön otettiin kolmitasaisen tuen malli, jossa tukea annetaan ja tuen tarvetta arvioidaan yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tasolla. Kolmitasaisen tuen on tarkoitus olla menetelmä, joka mahdollistaa inklusiivisen varhaiskasvatuksen ja pedagogiikan toteuttamisen. Kolmitasaisen tuen malli on uusi tukijärjestelmä varhaiskasvatuksessa, ja näin ollen hyvin vähän tutkittu aihe.

Teimme pro gradu -tutkielmamme Jyväskylän yliopistossa, ja yhteistyössä VakaTuki -hankkeen kanssa. Tutkimuksemme aineiston saimme VakaTuki -hankkeen teettämästä valtakunnallisesta kuntien varhaiskasvatusjohtajille suunnatusta kyselystä. Lopullinen aineisto muodostui kyselyn kahdesta kysymyksen vastauksesta.

Tutkimuksemme on fenomenografinen tapaustutkimus. Sen tarkoituksena oli selvittää Suomen kuntien varhaiskasvatusjohtajien käsityksiä siitä, ketkä ovat osallisena lapsen tuen tarpeen arvioinnissa, ja mikä on heidän roolinsa sekä millaisista vaiheista tuen prosessi kokonaisuudessaan muodostuu.

Tutkimustulosten mukaan kunnissa on toisistaan poikkeavia käytänteitä kolmitasaisen tuen arvioinnin toteuttamisessa. Pääsääntöisesti käytänteet vastaavat varhaiskasvatustalain (540/2018) ja varhaiskasvatustsuunnitelman perusteiden (OPH, 2022) linjauksia. Suurin ero varhaiskasvatusjohtajien käsityksissä oli se, kenellä on vastuu tuen tarpeen arvioinnista, varhaiskasvatuksen opettajalla vai varhaiskasvatuksen erityisopettajalla. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan työnkuva saattaa olla tältä osin laajempi, mitä varhaiskasvatustalaki (540/2018, 15d§) edellyttää. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan lisäksi lapsen tuen tarpeen arviointiin osallistuu perhe, moniammatillisen yhteistyön toimijat ja hallinnollisten päätösten tekijät. Huoltajan rooli tuen tarpeen arvioinnissa on tunnistettu, ja se vaihtelee aktiivisesta passiiviseen. Lapsen osallisuus on kuitenkin mainittu vain muutaman kerran.

Tutkimuksen perusteella tuen prosessi on jaettavissa neljään eri vaiheeseen: tuen tarpeen tunnistaminen, tuen tarpeen arviointi, hallinnollinen prosessi ja tuen toteuttaminen. Näistä tuen toteuttamista tapahtuu rinnakkain muiden vaiheiden kanssa, joka nähdään jatkuvana vaiheena. Myös annetun tuen vaikuttavuutta tulee arvioida. Tutkimuksen perusteella kaikissa tuen prosessin vaiheissa korostuu yhteistyön tekeminen.

Elisa Almgren ja Emma Nieminen

Kolmitasoisen tuen tarpeen arviointiroolit ja tuen prosessin vaiheet: Tarkastelussa kuntien varhaiskasvatusjohtajien käsitykset